

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta 11.11.2020 § 207

§ 207

## **Perusopetuksen oppilaaksiottoa koskevien linjausten muuttaminen (pöydälle 28.10.2020)**

Valmistelijat / lisätiedot:  
Sirviö Jemina  
Latvala Tero  
Gould Merivuokko  
etunimi.sukunimi@espoo.fi  
Vaihde 09 816 21

### **Päätösehdotus**

Perusopetuslinjan päällikkö Salonen Ilpo

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta hyväksyy perusopetuksen oppilaaksiottoa koskevat linjaukset liitteen mukaisesti. Uudet linjaukset tulevat voimaan 1.1.2021.

### **Käsittely**

Perusopetuslinjan päällikön estyneenä ollessa asian esitteli aluepäällikkö Kaisa Alaviiri.

### **Päätös**

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

### **Selostus**

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta on 26.10.2016 § 179 päättänyt perusopetuslain 6 §:n mukaisen lähikoulun osoittamisessa ja 28 §:n nojalla toissijaiseen kouluun valitsemisessa noudatettavista perusopetuksen oppilaaksiottoa koskevista linjauksista oppilaiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi.

Nykyiset lähikoulun osoittamisen yleisperiaatteet ovat:

- Lähikoululla tarkoitetaan jotakin oppilaan lähiosoitteen mukaisella oppilasalueella sijaitsevaa koulua.
- Lähikoulu osoitetaan ensimmäiselle luokalle tultaessa, seitsemännelle luokalle siirryttäessä (ellei oppilas opiskele yhtenäisessä peruskoulussa), oppilaan muuttaessa ja tilanteessa, jossa oppilaan koulussa ei ole seuraavaa vuosiluokkaa seuraavana lukuvuonna.
- Kukin Espoon peruskouluista osoitetaan lähikouluksi vuosittain päätettävien koulukohtaisten enimmäisoppilasmäärien puitteissa.
- Lähikoulu osoitetaan seuraavassa etusijajärjestyksessä:  
1) Terveystilaan liittyvät tai muut erityiset syyt, 2) Sisarusperuste, 3)

Koulumatka, 4) Lähikoulutoive. Seitsemännelle luokalle siirtyvien oppilaiden lähikoulun osoittamisessa huomioidaan alakoulussa aloitetut A-kielet ja niiden jatkuminen yläkoulussa.

- Lähikouluksi pyritään osoittamaan koulu, johon kunnan ei tule järjestää koulukuljetusta. Mikäli lähikouluksi joudutaan osoittamaan koulu, johon kunnan tulee järjestää koulukuljetus, osoitetaan lähikouluksi ensisijaisesti koulu, johon koulukuljetus voidaan järjestää julkista liikennettä käyttäen.

Nykyiset toissijaiseen kouluun valitsemisen yleisperiaatteet ovat:

- Toissijaiseen kouluun hakevia oppilaita voidaan ottaa vain, jos koulun yleisopetuksen opetusryhmissä on vapaita oppilaspaikkoja sen jälkeen, kun kaikille on ensin osoitettu lähikoulu.
- Toissijaiseen kouluun hakevat valitaan seuraavassa etusijajärjestyksessä: 1) Koulun lähialueelta pois muuttanut oppilas, joka asuu edelleen Espoossa ja haluaa jatkaa nykyisessä koulussaan kuluvan lukuvuoden loppuun, 2) Koulumatkan lyhyys (Espoossa asuvat), 3) Arvonta (Espoossa asuvat), 4) Toisessa kunnassa asuva oppilas (jos useita hakijoita, suoritetaan arvonta)
- Toissijaiseen kouluun valittu oppilas ei ole oikeutettu koulumatkaetuuteen eikä oppilaan nuoremmalla siskolla/veljellä ole sisarusperusteeseen liittyvää oikeutta päästä samaan kouluun. Jos toissijaiseen kouluun valittu oppilas myöhemmin luopuu koulupaikastaan, hänelle osoitetaan huoltajien erillisestä hakemuksesta lähikoulu.

Em. yleisperiaatteisiin ei esitetä muutoksia. Lähikoulun osoittamisessa huomioitavia terveydentilaan liittyviä tai muita erityisiä syitä ja sisarusperusteiden soveltamista koskevia kohtia on sen sijaan tarpeen selkeyttää. Samalla poistetaan linjauksiin kuulumattomia asioita, kuten painotetun opetuksen valintaa ja varasijan muodostamista koskevat kohdat. Näistä on olemassa lautakunnan erikseen päättämät ja voimassa olevat oppilasvalintaperusteet.

Nykyisten ja uusien perusopetuksen oppilaaksiottoa koskevien linjausten vertailu on oheismateriaalina.

Jäljempänä ehdotettavissa muutoksissa on otettu huomioon huoltajilta ja kouluilta saadut palautteet.

### **Ehdotettavat muutokset ja tarkennukset**

#### **1. Uudet oppilasalueet**

Oppilasalueilla on keskeinen merkitys Espoossa asuvien lasten ja nuorten perusopetuslain 6 §:n mukaisen lähikoulun määräytymiseen, sillä Espoon peruskouluilla ei ole omia lähiosoitteisiin perustuvia tai muutoin ennalta määriteltyjä oppilasalueita.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta on 28.10.2020 § 187 päättänyt, että Espoossa on 1.1.2021 lukien kuusi oppilasaluetta perusopetuksessa: Espoonlahti, Itäinen Leppävaara, Keski- ja Pohjois-Espoo, Läntinen Leppävaara, Matinkylä-Olari ja Tapiola.

Nämä oppilasalueet tulee kirjata lähikoulun osoittamista koskevaan osioon.

## 2. Lähikoulun osoittaminen terveydentilaan liittyvän tai muun erityisen syyn perusteella

Terveydentilaan liittyvällä tai muulla erityisellä syyllä tarkoitetaan sellaista oppilaaseen kiinteästi liittyvää syytä, jolla on suoranainen vaikutus siihen, millainen koulu oppilaalle voidaan lähikouluksi osoittaa.

Nykyisten linjausten mukaan terveydentilaan liittyvä syy voi olla jokin oppilaan sairaus tai ruumiinvamma. Muu erityinen syy voi puolestaan tarkoittaa koulukiusaamista tai oppilaan tarvetta sellaiseen erityiseen tukeen tai erityisopetukseen, jonka järjestämisedellytykset on huomioitava lähikoulua osoitettaessa. Esimerkiksi:

- Oppilaan erityinen tuki on katsottu mahdolliseksi toteuttaa yleisopetuksen opetusryhmässä, mutta oppilas ei suurien hahmotusvaikeuksien vuoksi voi opiskella koulussa, joka on sokkeloinen tai toimii useassa eri toimipisteessä.
- Oppilas on otettu perusopetuslain 25 § 2 momentin nojalla pidennettyyn oppivelvollisuuteen ja opetusryhmässä voi opiskella perusopetusasetuksen 2 §:ssä säädetyn mukaan enintään 20 oppilasta.

Lähikoulun osoittamisessa huomioitavan terveydentilaan liittyvän tai muun erityisen syyn osoittavan lausunnon/asiakirjan ja erityisen tuen päätöksen edellyttämien hakuasiakirjojen välinen ero on osoittautunut huoltajilta ja kouluilta saadun palautteen perusteella epäselväksi. Näiden kahden erillisen hakuasian selvittäminen on myös aiheuttanut oppilaan hakuasiassa perheelle ylimääräistä selvittelytyötä.

Koska erityisen tuen järjestämisedellytyksissä on kyse syistä, jotka ovat jo lähtökohtaisesti oppilaaseen kiinteästi liittyviä syitä, linjauksissa on tarpeetonta mainita erikseen erityisen tuen järjestämisedellytyksiä. Oppilaan erityisen tuen järjestämisestä päätetään edelleen hänelle perusopetuslain 17 §:n nojalla erikseen tehtävässä erityisen tuen päätöksessä.

## 3. Lähikoulun osoittaminen sisarusperusteella

Perusopetuslain 6 § ei sisällä sisarusperustetta. Espoossa sisarusperusteen on katsottu kuitenkin olevan tärkeä perheiden arjen sujumisen kannalta.

Nykyisten linjausten mukaan sisaruksella tarkoitetaan samassa osoitteessa asuvaa vanhempaa siskoa tai veljeä, joka on oppilaana hänelle osoitetussa lähikoulussa. Sisarusperusteen tarkoituksena on siten varmistaa, että saman perheen sisaruksilla on mahdollisuus opiskella tulevana lukuvuonna samassa koulussa. Sisarusperuste ei ole kuitenkaan sovellettavissa tilanteessa, jossa vanhempi sisko/veli on kyseisessä koulussa englanninkielisessä opetuksessa, kielikylpyopetuksessa, kaksikielisessä opetuksessa, montessoriopetuksessa tai painotetussa opetuksessa.

Em. sisarusperusteen soveltamista koskeva sanamuoto on johtanut tulkintaeroihin ja lähikouluun hakeneelle nuoremmalle oppilaalle on tämän seurauksena osoitettu jokin sellainen koulu, jossa sisarus ei

enää opiskele tulevana lukuvuonna tultuaan valituksi esimerkiksi perusopetuslain 28 §:n nojalla painotettuun opetukseen muuhun kouluun. Sisaruserusteen soveltamista koskevaa sanamuotoa on siksi tarpeen muuttaa siten, että sisaruseruste ei ole sovellettavissa, jos vanhempi sisko/veli on päätöksentekohetkellä *valittu* painotettuun opetukseen, englanninkieliseen opetukseen, ruotsin kielikylpyopetukseen, kaksikieliseen opetukseen (suomi-englanti) tai montessoriopetukseen.

Sisaruserusteen soveltamista koskevaan kohtaan on samalla tarpeen selventää, että sisaruseruste ei ole sovellettavissa, jos vanhempi sisko/veli on päätöksentekohetkellä oppilaana toisen oppilasalueen koulussa. Tässä on kyse tilanteesta, jossa siskon/veljen lähikoulun osoittamisessa on tullut huomioida jokin terveydentilaan liittyvä tai muu erityinen syy ja lähikouluksi ei ole näiden perusteella voitu osoittaa mitään siskon/veljen asuinpaikan mukaisen oppilasalueen koulua. Tällaiset tilanteet ovat harvinaisia, mutta syytä kirjata uusiin linjauksiin sisaruserusteen tulkintaerojen välttämiseksi.

#### 4. Lähikoulun osoittaminen koulumatkan perusteella

Oppilaille, joiden lähikoulun osoittamisessa ei tule huomioida terveydentilaan liittyvää tai muuta erityistä syytä eikä sisaruserustetta, osoitetaan lähikoulut koulumatkan perusteella.

Perusopetuslain 6 § ei edellytä kunnan osoittavan maantieteellisesti lähimpänä sijaitsevaa tai turvallisimman matkan päässä sijaitsevaa koulua. Myöskään perusopetuksen oppilaaksiottoa koskevien linjauksissa lähikoululla ei tarkoiteta maantieteellisesti lähintä koulua vaan jotakin oppilaan lähiosoitteen mukaisella oppilasalueella sijaitsevaa koulua. Lähikouluja osoittaessaan tulee kuitenkin varmistaa, että koulumatkat ovat kokonaisuutena tarkastellen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Koulumatkoja tarkastellaan em. syyistä oppilasalueittain, huomioiden kaikki oppilasalueella asuvat oppilaat ja heidän koulumatkansa.

Perusopetuksen oppilaaksiottoa koskeviin linjauksiin ehdotetaan lisättäväksi yleisperiaate, jonka mukaan lähikouluksi pyritään osoittamaan koulu, johon oppilas voi kulkea kävellen. Jos mihinkään oppilasalueen kouluun ei ole mahdollista kulkea kävellen, lähikouluksi pyritään osoittamaan koulu, johon oppilas voi kulkea julkista liikennettä käyttäen. Oppilaan koulumatkat tulevat lähikoulun osoittamisen jälkeen tarvittaessa erikseen tarkasteltavaksi koulumatkaetuutta koskevan hakuasian ja perusopetuslain 32 §:n nojalla tehtävän päätöksen yhteydessä.

#### 5. Lähikoulun osoittaminen oppilasalueen sisällä muuttavalle oppilaalle

Oppilasalueen sisällä muuttavalle oppilaalle osoitetaan lähikoulu ainoastaan, jos oppilaalle jo osoitetussa lähikoulussa jatkaminen aiheuttaisi kunnalle ylimääräisiä koulumatkakustannuksia verrattuna johonkin toiseen oppilasalueen kouluun. Linjauksiin on tarpeen tarkentaa, että tätä tarkastellaan kulloinkin voimassa olevien koulumatkaetuutta koskevien linjausten näkökulmasta.

#### 6. Toissijaiseen kouluun valitseminen

Toissijaiseen kouluun hakevat oppilaat valitaan tällä hetkellä seuraavassa etusijajärjestyksessä:

- 1) Koulun lähialueelta pois muuttanut oppilas, joka asuu edelleen Espoossa, mutta haluaa jatkaa nykyisessä koulussaan
- 2) Koulumatkan lyhyys (Espoossa asuvat)
- 3) Arvonta (Espoossa asuvat)
- 4) Toisessa kunnassa asuva oppilas (jos useita hakijoita, suoritetaan arvonta)

Etusijaperuste 3 eli arvonta on tarpeellinen ainoastaan tilanteessa, jossa etusijaperusteen 2 mukaisilla hakijoilla on täysin sama koulumatka eikä hakijoita voida asettaa koulumatkojen perusteella keskinäiseen järjestykseen. Etusijaperuste 4 on tarpeeton omana kohtanaan, koska linjauksissa on kyse espoolaisten hakijoiden valitsemisesta. Etusijajärjestyksestä ehdotetaan em. perusteella muutettavaksi siten, että etusijaperusteen 2 mukaiset hakijat valitaan koulumatkan pituuden mukaisessa järjestyksessä ja hakijoiden kesken suoritetaan arvonta, jos hakijoiden koulumatkan pituus on sama. Etusijaperuste 4 poistetaan erillisenä kohtanaan. Jos espoolaisten hakijoiden jälkeen on vielä vapaita oppilaspaikkoja, voidaan kouluun valita toisessa kunnassa asuvia oppilaita ja näiden hakijoiden kesken suoritetaan arvonta.

## 7. Toissijaiseen kouluun valitseminen

Nykyisten linjausten mukaan toissijaisia hakijoita voidaan ottaa vain, jos koulun yleisopetuksen opetusryhmissä on vapaita oppilaspaikkoja sen jälkeen, kun kaikille on ensin osoitettu lähikoulu. Rehtoreiden tulee kuitenkin perusopetuslain 30 §:ssä säädetyn mukaisesti huomioida aina se, ettei koulun opetusryhmässä jo opiskelevien oppilaiden oikeus opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamiseen vaarannu ja että 29 §:ssä säädetty oppilaan oikeus turvalliseen oppimisympäristöön toteutuu.

Toissijaiseen kouluun valitsemista koskevaa yleisperiaatetta ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että toissijaiseen kouluun voidaan valita oppilaita vain, jos koulussa on vapaita oppilaspaikkoja ja jos se on koulun tilat ja/tai opetusryhmässä jo opiskelevien oppilaiden asianmukainen opetuksen järjestäminen huomioiden perusteltua. Tällaisia em. tilanteita voivat olla esimerkiksi:

- Ryhmä opiskelee tilassa, johon ei ole mahdollista tilan fyysisen koon takia ottaa enempää oppilaita.
- Ryhmässä on jokin akuutti, esimerkiksi oppilashuollollisiin syihin liittyvä tilanne, jonka vuoksi ryhmään on mahdotonta ottaa enempää oppilaita.

Ao. koulun rehtorin tulee tällaisissa tilanteissa ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin tilanteen selvittämiseksi. Opetusryhmään voidaan ottaa uusia oppilaita vasta, kun opetusryhmän olosuhteet/tilanne on muuttunut.

Vaikka perusopetuslain 29 § ja 30 § koskevat kaikkia opetusmuotoja perusopetuksessa eikä niitä tarvitse erikseen kirjata eri linjauksiin ja/tai oppilasvalintaperusteisiin, koulut ovat toivoneet kirjausta toissijaiseen kouluun valitsemisessa noudatettaviin oppilasvalintaperusteisiin.

## Muita ehdotettuja muutoksia

Esiopetuspaikan huomioimista lähikoulun osoittamisessa on pohdittu kuntalaisaloitteen johdosta 26.8.2020 § 122 yhteistyössä suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikön kanssa. Esiopetuspaikan huomioiminen on lapsen ehyen koulupolun näkökulmasta kannatettava, mutta ei tällä hetkellä mahdollista ilman esi- ja perusopetuksessa tehtävää mittavaa rakenteellista uudistusta ja resurssointia.

Perusopetuksen oppilaaksiottoa koskeviin linjauksiin ei ole sisällytetty muutoksia koulutulokkaan esiopetusyksikön huomioimisesta lähikoulua osoitettaessa.

### **Oppilaaksiottoa koskevaa vuosittainen valmistelu**

Espoolla, kuten muillakin kunnilla, on perusopetuslain 4 §:ään perustuva velvollisuus järjestää sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta ja 6 §:n mukainen velvollisuus osoittaa oppilaille lähikoulu. Oppilailla on myös mahdollisuus hakea perusopetuslain 28 §:n nojalla muuhun kuin lähikouluun eli ns. toissijaiseen kouluun yleisopetuksen ryhmään tai erilaisiin painotuksiin.

Vuosittain tapahtuvaa oppilaaksiottoa valmistellaan suomenkielisen opetuksen tulosyksikön ja peruskoulujen yhteistyönä. Ennen oppilaskohtaisten päätösten tekoa järjestetään oppilaaksiottokokoukset, johon osallistuvat kaikki ao. oppilasalueen rehtorit ja heidän esimiehenään toimiva aluepäällikkö sekä suomenkielisen opetuksen tulosyksikön eri asiantuntijoita. Kokouksessa tarkastellaan toteuttavissa olevia vaihtoehtoja ja varmistetaan, että lautakunnan päättämiä linjauksia ja/tai oppilasvalintaperusteita on sovellettu yhdenvertaisesti kaikkiin oppilaisiin. Tässä käsittelyssä huomioidaan myös ne erityistä tukea tarvitsevat oppilaat ja erityisen tuen järjestämisedellytykset, joiden erityinen tuki on moniammatillisen asiantuntijaryhmän esityksestä ehdotettu järjestettäväksi yleisopetuksen opetusryhmässä lähikoulussa.

### **Päätöshistoria**

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta 28.10.2020 § 188

### **Päätösehdotus**

Perusopetuslinjan päällikkö Salonen Ilpo

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta hyväksyy perusopetuksen oppilaaksiottoa koskevat linjaukset liitteen mukaisesti. Uudet linjaukset tulevat voimaan 1.1.2021.

### **Käsittely**

Perusopetuslinjan päällikön estyneenä ollessa asian esitteli aluepäällikkö Kaisa Alaviiri.

Walls puheenjohtajan ja Wannan kannattamana ehdotti asian jättämistä pöydälle.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Wallsin ehdotus hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

**Päätös**

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta jätti asian pöydälle.

**Selostus**